

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

สาระสำคัญของบทนี้ จะกล่าวโดยสรุปถึงวิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย
ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัย ตลอดจนวิธีการดำเนินการแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคใต้และศึกษางานบริหารการศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน ตลอดจนเพื่อทราบปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคใต้ และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนดังกล่าว

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดภูเก็ต พังงา และสงขลา ซึ่งประกอบด้วยเทศบาลจำนวน 6 แห่ง และโรงเรียนจำนวน 14 โรงเรียน คือ

1. เทศบาล เมืองภูเก็ต มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด จำนวน 4 โรงเรียน
2. เทศบาล เมืองพังงา มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด จำนวน 1 โรงเรียน
3. เทศบาล เมืองตะกั่วป่า มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด จำนวน 2 โรงเรียน
4. เทศบาล เมืองสงขลา มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด จำนวน 4 โรงเรียน
5. เทศบาล เมืองหาคีใหญ่ มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด จำนวน 2 โรงเรียน
6. เทศบาล กำลสะเดา มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด จำนวน 1 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นทั้งแบบเติมคำ แบบประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพ (Status) ของผู้ตอบจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 60 ข้อ แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ จำนวน 60 ข้อ และแบบสอบถามสำหรับประชาชน จำนวน 50 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยไปแจกและเก็บแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 95.92

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้การร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบ
การบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ พอสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของแบบสอบถาม พบว่า

1. ผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามเป็นชาย ร้อยละ 46.93 หญิงร้อยละ 57.07
2. วุฒิสุงที่สุดของผู้บริหาร และนักวิชาการที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 0.83 มีวุฒิปริญญาโท
3. อาชีพส่วนมากของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 34.21 มีอาชีพรับราชการ
4. ประเภทของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง ส่วนมากเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-7 ร้อยละ 92.86
5. ขนาดของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง ร้อยละ 35.72 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มาก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์งานบริหารการศึกษาในโรงเรียน พบว่า

1. โครงสร้างของระบบบริหารงานภายในโรงเรียน เป็นไปในรูปสายงานการบังคับบัญชา โรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานโดยครูใหญ่คนเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างในโรงเรียนขึ้นตรงต่อครูใหญ่
2. งานบริหารการศึกษาคำนวณความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานคำนวณนี้ที่สุดเป็นลำดับที่ 5
3. งานบริหารการศึกษาคำนวณวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานคำนวณนี้เป็นลำดับที่ 3
4. งานบริหารการศึกษาคำนวณบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานคำนวณนี้เป็นลำดับที่ 1
5. งานบริหารการศึกษาคำนวณกิจการนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานคำนวณนี้เป็นลำดับที่ 4
6. งานบริหารการศึกษาคำนวณธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานคำนวณนี้เป็นลำดับที่ 2

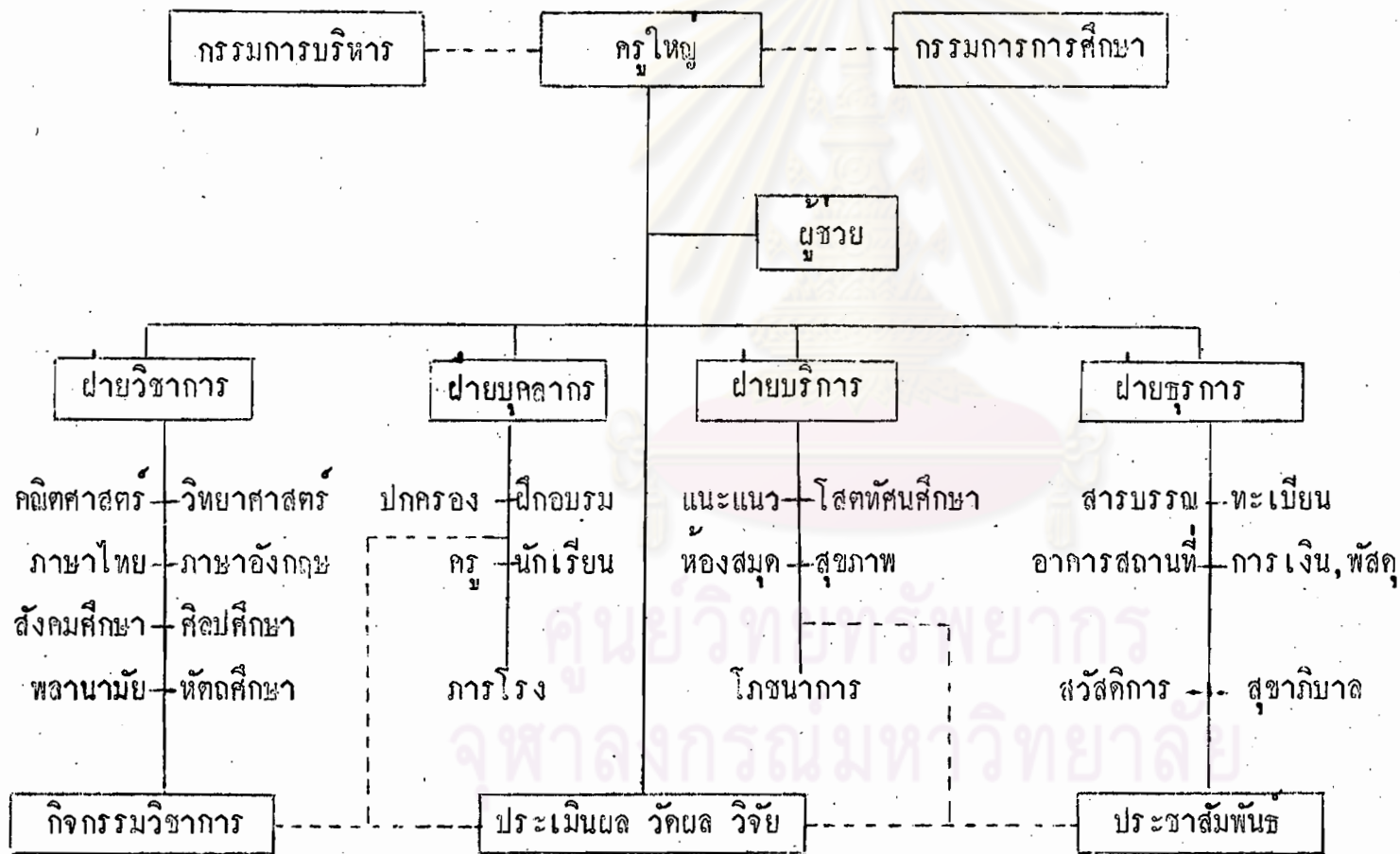
7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ท้ายแบบสอบถาม รวมทั้งสัมภาษณ์พบว่า การพิจารณาความดีความชอบของคณะเทศมนตรี มักจะมีความเห็นไม่ตรงกับครูใหญ่ และเกณฑ์ในการกำหนดปริมาณงานของเทศบาล ส่วนใหญ่เห็นว่ายิ่งจำนวนเด็กมากเกินไป

อภิปรายผล

เพื่อให้การปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคใต้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย สามารถสนองความต้องการส่วนใหญ่ของผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อแก้ไขปรับปรุงในลักษณะทั่ว ๆ ไป ที่เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้คือ

1. การบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคใต้โดยครูใหญ่คนเดิมนั้น อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้มากกว่าทำงาน โดยเสียงข้างมาก และอีกประการหนึ่งนั้น การบริหารงานคนเดียว เป็นทางไปสู่ระบบเผด็จการได้ง่าย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นในเรื่องระบบการบริหารการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ กล่าวคือ กรรมการการศึกษาของโรงเรียนซึ่งเทศบาลแต่งตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น ละครวาท ใด ๆ โรงเรียน ทางโรงเรียนน่าจะดำเนินการอย่างจริงจัง ให้กรรมการศึกษาของโรงเรียนได้มีบทบาทในการปรับปรุงโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยทางโรงเรียนและทางกรรมการศึกษาร่วมกันตกลงหาที่และขอขยายการรับนิคชอบ พร้อมทั้งการยอมรับความสำคัญของกรรมการศึกษาคณะ นอกจากกรรมการศึกษาและทางโรงเรียน น่าจะมีกรรมการอีกชุดหนึ่งซึ่งเลือกตั้งจากครูในโรงเรียนนั้น กรรมการชุดนี้มีจำนวน 3-5 คน หรือมากกว่านี้แล้วแต่ความเหมาะสม และขนาดของโรงเรียน กรรมการที่เลือกตั้งมาจากครูนี้ มีหน้าที่ปรับปรุงกิจการต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เสนอข้อคิดเห็นให้ครูใหญ่ ตลอดจนประสานงานในโรงเรียน แต่การบริหารงานภายในโรงเรียน นั้น น่าจะคำนึงถึงความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ด้วย ไม่ควรใช้การตัดสินใจโดยคณะกรรมการทุก ๆ เรื่อง เพราะบางเรื่องต้องการความฉับพลันในการตัดสินใจ ถ้าหากต้อง

แผนภูมิเสนอแนะระบบบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดเทศบาลในภาคใต้

คณะกรรมการบริหาร อาจจะเปิดให้ตัวแทนชุมชนเหมือนวิทยาลัยครูแห่งหนึ่ง จะตัดสินใจได้
สถานการณการภายในแล้ว การบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการของโรงเรียนระบบประสาน
งานที่สะดวก.

2. ในเรื่องงานบริหารการศึกษาคำนวณความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นั้น ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานค่านี้นี้เป็นลำดับสุดท้าย ผู้วิจัยเห็นว่าทางโรงเรียนน่าจะสนใจในงานค่านี้นี้มากเพราะมีความสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือโรงเรียนเป็นหน่วยงานอย่างหนึ่งของสังคม เกิดขึ้นควบคู่ความต้องการและ ความกดดันหรือความจำเป็นของสังคม¹ ซึ่งสังคมก็คือชุมชนที่ใหญ่ ๆ หรือชุมชนก็คือสังคมที่ ย่อย ๆ และเมื่อโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนแล้วโรงเรียนก็น่าที่จะเข้าไปสู่ชุมชนเพื่อชักชวนชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ในพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นมูลฐานของ ประเทศญี่ปุ่น โภชนาสนับสนุนและ เน้นหนักในศึกษาเกี่ยวกับสังคมหรือชุมชน² ดังนั้นโรงเรียนจึงน่าจะคลายความชุมชน สนองความต้องการของชุมชน ชักชวนชุมชนให้เข้ามาสู่โรงเรียนโดยหาทางจัดบริการในเรื่องการฝึกอบรมอาชีพบางอย่างให้ชุมชน หรือโรงเรียนน่าจะเชิญผู้มี ความชำนาญในอาชีพบางอย่างในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ใ้หม้อยที่สุด และหลาย ๆ อาชีพ หรือโรงเรียนน่าจะจัดกิจกรรมในวันปิดภาค วันปีใหม่ หรือในโอกาสอันควรแล้วเชิญประชาชนมาร่วมสนุก เช่นแข่งกีฬาพื้นเมือง เป็นต้น

3. ในเรื่องงานบริหารการศึกษาคำนวณวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของงานค่านี้นี้เป็นลำดับที่ 3 ในพฤติกรรมกรรมการฝึกอบรมครูทางค่านววิชาการ ผลการวิจัยพบว่าปฏิบัติกันน้อย แต่จากเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2518 ของเทศบาล 6 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีเพียง 3 เทศบาล

1

Philip Selpznick, Leadership in Administration, (New York : Harper and Row, 1957), p.5.

2

สำนักข่าวสารญี่ปุ่น, ญี่ปุ่นในปัจจุบัน, (ประเทศญี่ปุ่น : กระทรวงต่างประเทศ, 2511), หน้า 71.

คือร้อยละ 50 ของเทศบาลในกลุ่มตัวอย่างเท่านั้นที่มีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเพื่อใช้ในการฝึกอบรม ใต้แก่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า มีเงินงบประมาณเพื่อการฝึกอบรมครุ จำนวน 10,000.00 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)³ เทศบาลเมืองหาดใหญ่มีเงินงบประมาณเพื่อการฝึกอบรมครุ จำนวน 2,500.00 บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)⁴ เทศบาลตำบลสะเตาะ มีงบประมาณเพื่อการฝึกอบรมครุจำนวน 1,000.00 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)⁵ ส่วนเทศบาลอีก 3 แห่ง ในเทศบาลอยู่ถึงประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2518 ไม่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อให้งานบริหารการศึกษาด้านวิชาการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารในระดับสูงของเทศบาลน่าจะสนใจในเรื่องการฝึกอบรมให้มากขึ้น โดยมีการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่าง ๆ เพื่อใช้ในการฝึกอบรมครุบ้าง ทั้งนี้การฝึกอบรมครุนั้นเป็นการพัฒนาบุคลากร แม้ว่าจะทำในสถานวิชาการ แต่ผลที่ได้คือการพัฒนาคน การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นที่สุดสำหรับองค์กรหรือหน่วยงาน เพราะนอกจากการฝึกอบรมเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานของบุคลากร ที่เข้ารับการอบรมแล้ว การฝึกอบรมยังมุ่งหวังที่จะให้บุคลากรที่รับการฝึกอบรมแล้วรู้จักนำความรู้ความชำนาญที่ใคร่รับใหม่ไปใช้ปฏิบัติงานจริง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ⁶ ดังนั้นเมื่อการฝึกอบรมมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว

³ เทศบาล เมืองตะกั่วป่า, เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2518, (เอกสารอัครสำเนา, 2517), หน้า 34.

⁴ เทศบาล เมืองหาดใหญ่, เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2518, (เอกสารอัครสำเนา, 2517), หน้า 36.

⁵ เทศบาลตำบลสะเตาะ, เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2518, (เอกสารอัครสำเนา, 2517), หน้า 59.

⁶ วิทยุ สาธร, "การฝึกอบรม", การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพ 2 : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2517), หน้า 443.

ผู้บริหารในระดับสูงของเทศบาลน่าจะสนับสนุนการฝึกอบรมให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อผลงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการจะไต่สูงขึ้นไปกว่าเดิม และทำให้งานบริหารการศึกษาด้านบุคคลยิ่งสูงส่งมากขึ้นไป

4. ในเรื่องงานบริหารกิจการนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านกิจการนักเรียนมีความสำคัญอยู่ในลำดับที่ 4 ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนน่าจะส่งเสริมในเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ชุมนุมดนตรี ชุมนุมละคร ชุมนุมกีฬา หรือ ฯลฯ ให้มากขึ้น และดำเนินงานอย่างจริงจังในวันปิดภาคหรือวันเกิดโรงเรียน มีการจัดงานแล้วเชิญผู้ปกครอง หรือประชาชนมาร่วมงาน แล้วถือโอกาสได้ชี้แจงผลงานชุมนุมต่าง ๆ การจัดควรจัดอย่างประหยัด งบประมาณผู้ปกครองได้ก็จะเป็นการดี และในการนี้เป็นการชักชวนชุมชน เข้ามาร่วมโรงเรียนด้วย และจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเอาใจใส่ความเป็นอยู่ และปัญหาของนักเรียนน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองต้องต่อสู้กับภาวะการครองชีพ ดังนั้นในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ทางโรงเรียนต้องติดต่อกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ครูใหญ่และครูสามารถเป็นที่พึ่งและให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนไคมาก เพราะเด็กในวัยประถมศึกษาคือเด็กในวัยอายุ 7 ปี ต้องการความเอาใจใส่จากครู การยอมรับจากครูในฐานะเพื่อน เด็กในวัยอายุ 9-11 ปี มีความต้องการเข้าร่วมชุมนุม หรือกลุ่มของพวกเขา⁷ และอีกประการหนึ่ง เด็กใช้เวลาส่วนมากอยู่ที่โรงเรียน ดังนั้นครูใหญ่และคณะครูน่าจะสนใจบริหารการศึกษาด้านกิจการนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง

⁷ ประยูร มหาจันทร์, การประถมศึกษา, (เอกสารอัครสำเนาเย็บเล่ม, 2516), หน้า 50-51.

5. เรื่องการพิจารณาความดีความชอบ ผลจากการวิจัยสรุปข้อเสนอแนะพบว่า นายกเทศมนตรีมักจะไม่พิจารณาตามความเห็นของครูใหญ่นั้น ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนน่าจะให้กรรมการศึกษาของโรงเรียนมีบทบาทในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบของครู กล่าวคือ ควรให้คณะกรรมการการศึกษาที่มีบทบาทในการพิจารณาความดีความชอบของครู เพราะกรรมการศึกษาของโรงเรียนทุก ๆ โรงเรียนนั้น จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า มีสมาชิกสภาเทศบาลอยู่ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้เมื่อคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีบทบาทในการพิจารณาความดีความชอบของครูแล้ว ก็อาจจะทำให้โรงเรียนมีอำนาจต่อรอง (Bargaining Power) ในสภาเทศบาล นายกเทศมนตรีก็จะพิจารณาความดีความชอบของครูตามความเห็นที่ทางโรงเรียนเสนอมาก็ได้

6. ในเรื่องเกณฑ์กำหนดปริมาณงานเพื่อแต่งตั้งครูต่าง ๆ นั้น ตามระเบียบที่ทางเทศบาลใช้อยู่นั้น ใช้จำนวนเด็กต่อหนึ่งห้องเรียนเป็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเปลี่ยนไปใช้ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งครู ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่าง ๆ พุทธศักราช 2517 ลงวันที่ 23 เมษายน 2513 พอสรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้⁸

ตามตารางระเบียบของกรมสามัญศึกษาหมายเลข 1 การจัดอัตรากำลังตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่ โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีขนาด 10, 20 และ 30 ห้องเรียน มีผู้ช่วยครูใหญ่ได้ 1, 2 และ 3 คน ตามลำดับ

ตามตารางระเบียบของกรมสามัญศึกษาหมายเลข 2 การจัดอัตรากำลังครูฝ่ายปฏิบัติการ โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น มีอัตราส่วนระหว่างครูปฏิบัติการ

⁸ วิทยุโณ สาร, เรื่องเดิม, หน้า 107-108.

